

RES

REGIONALE
ENERGIE
STRATEGIE

NOTA VAN WIJZIGINGEN ONTWERP-RES 1.0

24-08-2021

1. INLEIDING

De Cleantech Regio heeft een ontwerp van de Regionale Energie Strategie (RES) 1.0 gemaakt. Deze heeft ter inspraak gelegen. Een concept eindverslag van de inspraak en een bijbehorende oplegger zijn u eerder aangeboden, samen met de Ontwerp-RES 1.0. De Ontwerp-RES 1.0 bieden wij ongewijzigd aan. De wijzigingen voortkomend uit de inspraakreacties verwerken wij in de definitieve RES 1.0, samen met de andere wijzigingen die in de eerste besluitvormingsronde naar voren komen. De definitieve RES 1.0 bieden wij u aan na de eerste besluitvormingsronde.

Als aanvullend document bij de eerder verzonden stukken, ontvangt u de nota van wijzigingen. In deze nota staan de voorgenomen tekstwijzigingen zoals wij deze in de RES 1.0 willen opnemen. De nota van wijzigingen heeft tot doel om u inzicht te geven in de manier waarop de wijzigingen in de definitieve RES 1.0 komen te staan.

2. WIJZIGINGEN PER PARAGRAAF

P. 15 Groene kader aanpassen:

Was: Er loopt een onderzoek naar een directe lokale koppeling tussen bedrijventerrein De Mars en drie nieuw te bouwen windmolens in de nabijheid van Zutphen. De opgewekte windenergie wordt dan direct gedistribueerd van producent naar afnemer. Er is geen transport vereist via het elektriciteitsnet.

Wordt: Er lopen verschillende onderzoeken naar een directe lokale koppeling tussen de productie grootschalige energie en de afname van de energie op bedrijventerreinen. Dit speelt op het bedrijventerrein de Mars en in de kanaalzone [Kwinkweerd] in Lochem. Door deze koppeling is er geen of minder transport vereist via het elektriciteitsnet.

P. 22 De volgende tekst aanpassen:

Was: 3 beoogde windmolens die nu in procedure zijn bij de Raad van State.

Wordt: De 3 beoogde windmolens in Zutphen, waarover een procedure bij de Raad van State op 12 mei 2021 heeft geleid tot een uitspraak. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State [RvS] heeft in deze uitspraak het bestemmingsplan Fort de Pol, Eefde West en Windpark IJsselwind en beide omgevingsvergunningen van het Windpark IJsselwind vernietigd. Gemeente Zutphen, provincie Gelderland, IJsselwind en Waterschap Rijn en IJssel hebben aangegeven de uitspraak te bestuderen en zich te beraden op vervolgstappen. Deze partijen willen op korte termijn duidelijkheid geven in hoeverre zij wel of niet doorgaan met het windpark, in welke vorm en langs welk proces.”

P. 23 toevoegen, start eerste alinea

'In deze alinea lichten we toe wat er is veranderd ten opzichte van de Concept RES . Deze kaart legt uit welke nieuwe ontwikkelingen, onderzoeken en inzichten zich in de periode tussen de Concept RES en de ter inzage legging van de Ontwerp RES 1.0 hebben voorgedaan. Deze kaart is daarmee geen weergave van de zoekgebieden van de RES 1.0. Dit staat toegelicht op figuur 7 op de volgende pagina.'

P. 23 verwijderen de woorden [rode gebied].

P. 23 toevoegen

Was: Ten opzichte van de Concept RES is geconcludeerd dat bepaalde zoekgebieden niet goed passen binnen de principes van de ruimtelijke verkenning, ecologisch uitdagend zijn of netwerktechnisch lastig liggen. Dit gaat om de gele gebieden.

Wordt: Ten opzichte van de Concept RES is geconcludeerd dat bepaalde zoekgebieden niet goed passen binnen de principes van de ruimtelijke verkenning, ecologisch uitdagend zijn of netwerktechnisch lastig liggen. Dit gaat om de overige gele gebieden.

P. 23 Wind kaart aanpassen: [zie **Bijlage 1** voor de aangepaste kaart]

- Plaatsnamen en gemeentegrenzen toevoegen
- Titel toevoegen: “Weergave van Concept RES naar RES 1.0”
- “Zoekgebieden met ecologische belemmeringen”, wordt: “Gebieden vanwege verschillende belemmeringen geen onderdeel van de RES 1.0”
- “Zoekgebied op de Veluwe nader te onderzoeken, wordt: “Gebied op de Veluwe nader te onderzoeken”

- “Zoekgebied valt af vanwege lokaal onderzoek” vervalt. [Valt na aanpassing onder “Gebieden vanwege verschillende belemmeringen geen onderdeel van de RES 1.0”]

P 23 bijschrift wijzigen

Was: *Figuur 6: Veranderingen tov Concept RES nav onderzoek*

Wordt: *Figuur 6: Weergaven van Concept RES naar RES 1.0*

P. 24 Wind kaart aanpassen: [zie **Bijlage 2** voor de aangepaste kaart]

Plaatsnamen en grenzen toevoegen

Titel toevoegen: “Mogelijkheden voor wind in RES 1.0”]

P. 24 aanpassen:

Was: Tot slot hebben we de molens bij Zutphen Noord, 3 bestaande en 3 molens die op dit moment voorliggen bij de Raad van State [blauw].

Wordt: Tot slot hebben het gebied ten noorden van Zutphen met 3 bestaande windmolens.

P. 26 toevoegen tussen “IJsselvallei” en “Ontwikkelagenda Wind”:

Paragraaf windmolens en gezondheidseffecten

Veel mensen hebben vragen over de effecten van windmolens op de gezondheid van mensen. Dit onderwerp krijgt ook internationaal steeds meer aandacht. Er komt steeds meer onderzoek en daarmee betere informatie beschikbaar. In het vervolg van het RES-proces, in de RES 2.0 en verder, nemen we de uitkomsten van deze onderzoeken op. In de RES 1.0 nemen wij een kort overzicht op van de beschikbare informatie en de lopende onderzoeken.

Op de website van het RIVM is de meest actuele informatie te vinden over onderzoek naar (geluids)hinder en gezondheidseffecten. Hieronder geven we korte weergave van de kennis van nu.

Onderzoek

- De wetenschappelijke literatuur tussen 2017 en 2020 over de gezondheidseffecten van het geluid van windturbines zijn geanalyseerd en geëvalueerd. Er is in Nederland nog niet zoveel onderzoek naar gedaan naar de gezondheidseffecten van windturbinegeluid. Er komen steeds meer studies bij van goede kwaliteit. De uitkomsten van het literatuuronderzoek zijn goed toepasbaar op grote groepen mensen, en bruikbaar om effecten in de algemene bevolking te schatten. Voor het nauwkeurig schatten van gezondheidseffecten op een specifieke locatie is meer en lokale informatie nodig. Specifiek onderzoek per locatie is dus altijd aanvullend nodig.
- Hinder en slaap zijn de meest onderzochte effecten van windturbinegeluid. Sinds een aantal jaren is er meer onderzoek beschikbaar over de effecten op het hartvaatstelsel en de stofwisseling. Uit het overzicht van de wetenschappelijke onderzoeken blijkt dat er een duidelijke relatie bestaat tussen het geluidniveau van windturbines en hinder. Er is geen eenduidig bewijs gevonden voor een relatie met slaapverstoring; met andere woorden de ene studie vindt wel een effect en de andere niet. Voor andere gezondheidseffecten zoals hart- en vaatziekten, stofwisselingsstoornissen, mentale gezondheid en cognitieve effecten is niet voldoende bewijs gevonden. Dit kan betekenen dat er geen relatie is, er nog onvoldoende onderzoek gedaan is, het onderzoek van lage kwaliteit is, of dat er tegenstrijdige resultaten zijn.
- In lijn met de WHO definitie van gezondheid beschouwen we hinder en slaapverstoring zelf ook als schadelijke gezondheidseffecten. De mate waarin hinder of overlast van windturbines wordt ervaren kan van persoon tot persoon verschillen. Een belangrijke factor die naast geluid bepaalt of mensen hinder ervaren, is of mensen betrokken zijn bij de besluitvorming van de plannen en de gang van zaken rond plaatsing van de turbines. Verder blijken geluidgevoeligheid, de houding ten opzichte van windturbines, visuele aspecten en economisch voordeel een belangrijke rol te spelen.

Vervolgonderzoek

- Het RIVM voert momenteel een vragenlijstonderzoek uit naar de manier waarop mensen risico's waarnemen van hun leefomgeving, hun leefstijl en van infectieziekten. Daarvoor is ook een steekproef getrokken van 3500 adressen in de buurt van windmolenparken. De uitkomsten van dat onderzoek komen naar verwachting in de loop van 2021 beschikbaar.
- Omdat het aantal windmolenparken in Nederland de komende jaren zal toenemen, kan het daarnaast zinvol zijn om de gezondheidseffecten van geluid te monitoren op landelijk niveau. Op dit moment is het RIVM in gesprek met de betrokken ministeries en de lokale en regionale overheden om te bezien welke onderzoeksvragen er spelen en wat daarvoor de best passende methode zou zijn.
- Welke aanpak voor een dergelijk onderzoek het meest geschikt is, hangt sterk af van het doel van het onderzoek. Om de gezondheidseffecten op lange termijn van windturbinegeluid te

bepalen is een meting bij een enkel windpark niet voldoende. Hiervoor zouden omwonenden rond windparken in Nederland voor langere tijd gevolgd moeten worden.

- Er bestaat geen regelgeving met betrekking tot laagfrequent geluid in Nederland. In 2021 zal het RIVM Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu, op verzoek van de ministeries Infrastructuur en Waterstaat, Economische Zaken en Klimaat en Volksgezondheid, Welzijn en Sport, een advies uitbrengen over welk onderzoek op dit gebied wenselijk is.

Paragraaf uitspraak Raad van State windmolenpark Delfzijl n.a.v. arrest Nevele

De Raad van State heeft (in een zaak over de uitbreiding van Windpark Delfzijl Zuid) op 30 juni geoordeeld dat het Europese recht Nederland ertoe dwingt voor de Nederlandse windturbijnennormen een milieubeoordeling te maken. Voor deze rijksregels is namelijk niet de juiste procedure gevolgd. De Raad van State heeft hiermee geen oordeel over de normen zelf.

Het gevolg van de uitspraak is dat overheden de windturbijnennormen in het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer niet mogen gebruiken voor windturbineparken totdat een milieubeoordeling is gemaakt. De regering is nu aan zet om zo'n milieubeoordeling (plan-MER) te maken.

De uitspraak heeft géén gevolgen voor 1 of 2 losse windturbines. Daarvoor blijven de rijksregels gelden. De uitspraak betekent ook niet dat er in de tussentijd geen nieuwe besluiten meer kunnen worden genomen over windturbineparken. De gemeenteraad is bij een bestemmingsplan niet verplicht om aan te sluiten bij de windturbijnennormen uit het Activiteitenbesluit en de Activiteitenregeling. Hij kan in een bestemmingsplan eigen normen stellen, als deze normen maar goed worden gemotiveerd voor het concrete bestemmingsplan.

Bestaande windturbineparken mogen blijven draaien. Onherroepelijke omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen blijven geldig. Zie in dit verband ook de toelichting van de Afdeling op de uitspraak[opent in nieuw venster][verwijst naar een andere website].

Windturbine-exploitanten moeten nog steeds nadelige gevolgen voor het milieu tot een aanvaardbaar milieubeschermingsniveau beperken. Zij moeten zich houden aan de wettelijke zorgplicht, de omgevingsvergunning en het bestemmingsplan.

Deze uitspraak heeft geen consequenties voor het besluitvormingsproces RES 1.0. De RES is inspanningsverplichting en een niet op rechtsgevolg gerichte beslissing.

Meer informatie: www.infomil.nl/windturbineparkenuitspraak

P. 27 1^e alinea toevoegen [schuingedrukt deel in de tekst]

In de Concept RES hebben we op basis van landschappelijke kenmerken een uitspraak gedaan over de potentie voor zon in de regio. In deze RES hebben we hiervoor samen met stakeholders een strategie ontwikkeld. De zonneladder is het uitgangspunt. De regionale zonneladder heeft 4 treden, namelijk ja graag, ja-mits, nee-tenzij en nee. *Op basis van de landschapsanalyse, zoals toegelicht in het hoofdstuk 'Ons landschap' (blz 7, 8 en bijlage 1) zijn de verschillende landschapstypes op deze treden 'gezet'.* Daarbij geven we aan onder welke voorwaarden grootschalig zon op land de gewenste motor voor gebiedsontwikkeling kan zijn. Verdere uitwerking van de strategie en het toe passen op het gebied levert meer inzicht in mogelijke omvang en locaties.

P. 28 Ja –Mits zonneladder aanpassen:

Was: Groenontwikkelzones [in tekst en in legenda]

Wordt: groene ontwikkelingszones [in tekst en in legenda]

P.34 aanpassen

Was: "Daarnaast loopt er nu een zaak bij de Raad van State over nog eens 3 windmolens. Een uitspraak hierover wordt in het voorjaar van 2021 verwacht. Dit heeft betrekking op een uitspraak over de noodzaak om milieueffectonderzoek te doen naar de algemene milieunormen die voor windmolens en windparken gelden."

Wordt: Daarnaast heeft de Raad van State op 12 mei 2021 uitspraak gedaan in een procedure over 3 beoogde windmolens. De Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State (RvS) heeft in deze uitspraak het bestemmingsplan Fort de Pol, Eefde West en Windpark IJsselwind en beide

omgevingsvergunningen van het Windpark IJsselwind vernietigd. Gemeente Zutphen, provincie Gelderland, IJsselwind en Waterschap Rijn en IJssel hebben aangegeven de uitspraak te bestuderen en zich te beraden op vervolgstappen. Deze partijen willen op korte termijn duidelijkheid geven in hoeverre zij wel of niet doorgaan met het windpark, in welke vorm en langs welk proces.

P.44 tweede alinea aanpassen:

Was: Financiële participatie gaat over particulieren die investeren in een windmolen of zonnepark individueel op eigen titel en ontvangen daarmee ook individueel en op eigen titel een rendement op die investering. Vaak hebben deze investeerders geen zeggenschap over het project.

Wordt: Financiële deelneming gaat onder andere over particulieren die investeren in een windmolen of zonnepark individueel op eigen titel en ontvangen daarmee ook individueel en op eigen titel een rendement op die investering. Er zijn meer mogelijkheden om financieel te participeren, zoals via een omgevingsfonds of omwonendenregeling.

P.41 toevoegen paragraaf "draagvlak en weerstand in de Cleantech Regio"

Inwoners, stakeholders en media hebben steeds meer aandacht voor de regionale beleidsvoornemens in de RES en de plannen in hun eigen gemeenten. De activiteiten die in onze regio zijn ondernomen om inwoners te betrekken en de lokale, regionale én landelijke media aandacht zorgen voor een toename in aandacht van inwoners voor het onderwerp, voor een grotere betrokkenheid, en daarmee ook voor meer zorgen en weerstand. Inwoners willen graag weten wat er in hun directe leefomgeving concreet gaat gebeuren. In de RES 1.0 is er echter nog geen concrete informatie beschikbaar.

Inwoners geven aan dat zij beter betrokken willen worden bij de toekomstige plannen. En dat gaat ook gebeuren bij het vervolgproces van de RES, in de RES 2.0 en verder. Het is daarbij vooral aan de gemeenten, die uiteindelijk gaan over vergunningverlening, om dit participatieproces zorgvuldig vorm te geven. De huidige inspraak, uit het proces rondom de RES 1.0, levert hiervoor belangrijke informatie op.

P. 48 bij "Wind Regio: beleid, aantal, locatie, voorwaarden" De volgende tekst verwijderen:
"Windmolens Zutphen in behandeling Raad van State RvS"

P. 51 en 52 Bijlage 1 Landschapsanalyse toevoegen:
Nummering landschapstypen 1 t/m 14 [groengedrukte kopjes]

